

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

ČESKÁ
ŠKOLNÍ
INSPEKCE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

u souvislého textu, který byl pro nás sestavený. Čtení elektronických textů je odlišné v tom, že čtenáři v podstatě sestavují text, který čtou, tím, že si volí mezi odkazy, kterými projdou. Shromažďují tak řadu textů a během procesu porozumění si spojují dohromady důležité aspekty každého z nich. Odlišnost při propojování informací najdeme i v tom, že čtenáři často na jedné stránce přeskočí více informací, než kolik jich přečtou. Textové celky, které čtenáři na jakémkoliv stránce shledají užitečnými, jsou často docela malé a jen zřídka přečtou všechny informace, které se na jedné webové stránce nacházejí.

V úlohách zaměřených na *propojování a interpretaci* v elektronickém médiu může být po žácích požadováno, aby si prošli několik stránek webu či si spojili informace z různých webových stránek, nebo aby vyvodili závěry z informací na jediné stránce. Stejně jako úlohy v tištěném médiu, tak i úlohy v elektronickém médiu zahrnují srovnávání informací, porovnávání rozdílů, hledání důkazů, určování vlivu různých aspektů, zobecňování a analýzu jazykových nuancí. Obtížnost těchto úloh závisí na několika faktorech včetně počtu informací, které je třeba spojit dohromady, a počtu míst, kde se nacházejí, jakož i složitosti jazyka a obeznamenosti s předmětem textové informace.

Jak bylo výše zmíněno, *interpretaci* můžeme charakterizovat jako proces vytváření významu z něčeho, co není explicitně vyjádřeno. Uplatňuje se při rozeznávání či určení vztahu, který není zcela zřejmý. Interpretace je tak snad vždy uplatňována při procesu *propojování*, který je popsán výše, a vztah mezi postupy propojování a interpretace může být proto považován za velmi těsný a oboustranně působící. Propojování zahrnuje nejprve usuzování na vztahy v textu (druh interpretace) a poté spojování informací dohromady, čímž je umožněno, aby byl pomocí interpretace sestaven nový jednotný celek.

POSUZOVÁNÍ A VYHODNOCOVÁNÍ

Při postupu *posuzování a vyhodnocování* vycházíme ze znalostí, myšlenek či postojů přesahujících samotný text. Informaci, která je v textu uvedena, tak konfrontujeme s vlastní zásobou pojmů a zkušeností.

Úlohy zaměřené na *posuzování* jsou charakteristické tím, že po čtenářích vyžadují, aby při srovnávání informací, porovnávání rozdílů a tvorbě hypotéz zapojili též své vlastní zkušenosti či znalosti. Úlohy věnované *vyhodnocování* jsou ty, které po čtenářích vyžadují, aby si vytvořili úsudek a čerpali při tom z úrovně přesahujících daný text.

Posuzování obsahu textu a jeho vyhodnocování vyžaduje, aby si čtenáři spojili informace v textu se znalostmi z vnějších zdrojů. Čtenáři také mají posoudit tvrzení v textu na základě svých vlastních znalostí o světě a často jsou požádáni, aby vyjádřili a obhájili své vlastní postoje. Aby tak mohli učinit, musí být schopni dojít k porozumění tomu, co je textem řečeno a zamýšleno. Dále je potřeba, aby si ověřili tuto myšlenkovou představu jejím porovnáním s tím, co již znají a čemu věří – a to na základě buď dříve poskytnutých informací či informací nalezených v jiných textech. Čtenáři tak vycházejí z podpůrných důkazů nalezených v textu a porovnávají je s jinými zdroji informací. Přitom využívají obecné i konkrétní znalosti a také schopnost abstraktního úsudku.

Testové úlohy z této kategorie procesů požadují poskytnutí důkazů či tvrzení z jiných zdrojů, než je samotný text, hodnocení užitečnosti určitých informací či důkazů, nebo porovnávání s morálními či estetickými pravidly (standards). V úloze může být po žácích požadováno, aby nabídli či rozpoznali alternativní informaci a podpořili tak autorovo tvrzení, nebo aby zhodnotili, zda je důkaz či informace poskytnutá v textu dostačující.

Vnější znalosti, ke kterým má být textová informace vztažena, mohou pocházet z vlastních znalostí žáka, nebo z myšlenek, které jsou přímo poskytnuty v otázce. V kontextu šetření PISA je pamatováno